

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 1342/25
19.3.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судије Сање Агатоновић, председника већа и судија Весне Секулић и Данице Косовац, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Мирослав Рњаковић, адвокат из Београда, Десанке Максимовић 21/5, против тужене Addiko bank a.d. Beograd, са седиштем у Београду – Нови Београд, Булевар Михајла Пупина 6, чији је пуномоћник Јелена Стојановић, адвокат из Београда, Дечанска 23, ради утврђења, одлучујући о жалби тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду П 3153/21 од 30.10.2024. године, у седници већа одржаној дана 19.3.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 3153/21 од 30.10.2024. године, у првом и трећем ставу изреке.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3153/21 од 30.10.2024. године, првим ставом изреке утврђено је да је апсолутно ништава валутна клаузула у ЦХФ уговорена у члану 1 став 2 уговора о стамбеном кредиту ... од 22.4.2008. године, закљученог између тужиле и правни претходник тужене - Нуро Alpe Adria bank a.d. Beograd. Другим ставом изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев у делу којим је тражено да се утврди да је ознаачени уговор ништав у преосталом делу, изузев одредбе наведене у првом ставу изреке. Трећим ставом изреке, обавезана је тужена да тужилци на име трошкова парничног поступка исплати износ од 925.500,00 динара.

Благовремено изјављеном жалбом тужена је побијала првостепену пресуду из свих разлога прописаних чланом 373 став 1 Закона о парничном поступку (“Службени гласник Републике Србије”, број 72/11...18/20), у првом и трећем ставу изреке. Трошкове другостепеног поступка опредељено је тражила.

Испитујући правилност првостепене пресуде у побијаном делу, сагласно

овлашћењима прописаним чланом 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд је оценио да жалба тужене није основана.

У проведеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, тако да се она неосновано побија и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према утврђеном чињеничном стању и стању у списима, тужила - корисник кредита је дана 22.4.2008. године са правним претходником тужене - Нуро Алпе Адриа банк а.д. Веоград, закључила уговора о стамбеном кредиту број ..., којим је у члану 1 став 1 предвиђено да банка ставља кориснику кредита на располагање дугорочни кредит у износу од 143.972,96 ЦХФ у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, док је ставом 2 истог члана уговорено да ће се за обрачун вредности дуга користити валутна клаузула, тако што се износ дуга на дан закључења уговора утврђује у швајцарским францима, а прерачунава се у динаре по средњем курсу НБС на дан пуштања кредита у течај, као и на дан отплате сваког ануитета и свих других дуговања корисника кредита. Чланом 4 став 1 уговорено је да се корисник кредита обавезује да на дуговани износ главнице плаћа банци камату по стопи која износи шестомесечни либор за ЦХФ (који је објављен на дан који два радна дана претходи почетку наредног шестомесечног обрачунског периода за који се утврђује каматна стопа) заокружен на горњу четвртину плус 1,75 % на годишњем нивоу. Чланом 4 став 2 уговора предвиђено је да ће банка каматну стопу усклађивати са променама либора за ЦХФ најмање два пута годишење. Чланом 4 став 7 уговорено је да је корисник кредита сагласан и својим потписом на уговору прихвата без права приговора да се висина каматне стопе, као и обрачунавања и наплате аутоматски усклађује са променама либора, изменама законских прописа и аката пословне политике банке, без обавезе уговорних страна да закључе посебан анекс уговора, с тим што је банка дужна да пре почетка примене каматне стопе о томе писмено обавести тужилу - корисника кредита. Тужила је дана 30.11.2011. године са правним претходником тужене - Нуро Алпе Адриа банк а.д. Веоград закључила анекс уговора о стамбеном кредиту број ..., којим су у члану 1 стављене ван снаге све одредбе уговора којим је предвиђено да се номинална каматна стопа може мењати променом каматне марже у складу са пословном политиком и/или другим актима банке. Чланом 2 став 1 анекса уговора предвиђено је да уговорне стране сагласно констатују да почев од 1.12.2011. године, номинална каматна стопа износи шестомесечни либор (који је објављен на Reuters страни за либор на дан који два радна дана претходи почетку наредног шестомесечног обрачунског периода за који се утврђује каматна стопа) заокружен на две децимале плус кредитна маржа од 1,75 % на годишњем нивоу, а ефективна каматна стопа 3,52 % годишње, док је ставом 2 уговорено да се номинална каматна стопа из става 1 истог члана уговара као променљива у делу који се односи на вредност референтне каматне стопе, а проценат кредитне марже који се додаје референтној каматној стопи је фиксан.

Према налазу и мишљењу судског вештака за економско-финансијску област

Јованке Косановић од 5.2.2024. године и изјашњењу вештака од 12.4.2024. године, произлази да је кредит пуштен у течај дана 29.4.2008. године у износу од 143.972,96 ЦХФ у динаској противвредности од 7.087.904,00 динара, по средњем курсу НБС важећем на дан 29.4.2008. године. У периоду од дана пуштања кредита у течај до дана отпате кредита у целости (период од 29.4.2008. године до 26.12.2017. године) тужилја је на име измирења главнице дуга и редовне камате платила туженој укупно 163.528,00 ЦХФ, у противвредности од 14.590.904,16 динара. Да је кредит индексиран у валути евро, уз примену каматне стопе и услова који су у време закључења уговора важили за ту врсту кредита, на име главнице дуга и редовне камате било би плаћено укупно 116.104,58 евра у противвредности од 12.757.066,39 динара, што би било мање за 1.829.553,83 динара. Плаћена обавеза по уговореним условима индексације у валути ЦХФ била је мања него што би била да је кредит иницијално одобрен по условима за индексацију у валути ЕУР, важећим у време закључења уговора, закључно са доспећем месечног ануитета 31.3.2011. године, а након тога би укупно плаћена обавеза била мања да је кредит одобрен по условима индексације у валути евро, с тим што би укупан позитивни ефекат индексације у валути евро за цео период отпате кредита износио 1.833.663,90 динара. На дан пуштања кредита у течај 29.4.2008. године, стање укупне обавезе по кредиту по условима индексације у валути ЦХФ било је мање него по условима индексације у валути евро, важећим у време закључења уговора за 39.472,34 ЦХФ, односно 1.943.254,97 динара или 24.380,68 евра. До дана 26.12.2017. године, када је кредит отплаћен у целости, по условима индексације у валути ЦХФ плаћено је више него што би се платило по условима индексације у валути евро за укупно 17.709,47 ЦХФ, у противвредности од 1.833.663,90 динара, односно 15.472,41 евра. У односу на износ укупне обавезе на дан 29.4.2008. године у условима индексације у валути ЦХФ тужилја је у периоду отпате мање измирила укупно 21.596,72 ЦХФ, пошто је кредит отплатила раније, али је више платила исказано у валутама динара и евра и то 5.477.066,09 динара или 17.231,94 евра. На дан 9.1.2009. године, укупна обавеза по условима са валутном клаузулом у валути ЦХФ по уговореним условима била би мања него по условима индексације у валути ЕУР за 34.344,50 ЦХФ у противвредности 2.164.308,03 динара, односно 22.929,96 ЕУР. Да је кредит преиндексиран дана 9.1.2009. године у услове који су важили за ту врсту кредита индексирану у валути евро, укупна обавеза би била мања него код кредита индексираног у ЦХФ (уговорени услови) за укупно 8.170,58 ЦХФ, односно 430.457,96 динара или 4.802,77 евра.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања и стања у списима, првостепени суд је у складу са члановима 10, 11, 12, 14, 15 став 1 и 2, 18 став 2, 46 став 1 и 2, 47, 50, 100, 101, 103, 105 став 1, 109 став 1, 110 и 1065 Закона о облигационим односима и чланом 3 став 1 тачке 2, 3, и 7 Закона о заштити потрошача ("Службени гласник Републике Србије" број 79/05) оценио да је предметни уговор о стамбеном кредиту закључен као формални и формуларни уговор, чији је текст био унапред састављен од стране тужене банке - даваоца кредита. Оценио је да је уговарањем валутне клаузуле у ЦХФ и уношењем такве одредбе у уговор о стамбеном кредиту, банка као јача уговорна страна, која је била дужна да као професионална финансијска институција поступа у складу са пажњом доброг стручњака, била дужна да у сам уговор унесе или да у форми посебног писмена обавести тужилју на разумљив и недвосмислен начин о свим могућим економско-финансијским последицама ризика које тужилја преузима прихватањем уговорне клаузуле о индексирању кредита у валути ЦХФ. Првостепени суд је оценио да тужена банка није током поступка доставила доказ да је тужилја -

корисник кредита писано упозорена на последице које може изазвати примена уговорене валутне клаузуле. Банка као специјализована финансијска организација могла је и морала предвидети раст курса швајцарског франка и о томе писаним путем упознати корисника кредита пре закључења спорног уговора. Такво поступање банке је условљено императивним поштовањем основних начела прописаних цитираним одредбама Закона о облигационим односима, као и одредбама Закона о заштити потрошача. По оцени првостепеног суда, тужена банка је као организација са посебним степеном финансијског знања и обавезе професионалног обављања делатности кредитирања, била дужна да пре закључења спорног уговора о кредиту индексираним применом курса швајцарског франка потпуно и за просечног потрошача разумљивим језиком писаним путем информисе тужиљу - корисника кредита о свим пословним ризицима и економским последицама које преузима пристајањем да се динарски износ њеног дуговања индексира применом курса швајцарског франка. Тужена није приликом закључења уговора писаним путем упозорила тужиљу на ризике задужења у валути ЦХФ, па је по оцени првостепеног суда тужена при закључењу уговора поступила противно императивним прописима и то противно начелу савесности и поштења и противно дужности поступања са пажњом доброг стручњака. Првостепени суд је даље оценио да услед таквог поступања тужене банке, тужиљи није омогућено да се благовремено, разумљиво, потпуно и свеобухватно упозна са економско-финансијским последицама ризика закључења спорног уговора о стамбеном кредиту индексираним у валути ЦХФ, да је истој тужена ускратила могућност да поступа у складу са начелом аутономије воље, односно тужљина воља изражена у уговору није обухватала нити је била подобна да обухвати пристанак на наведене ризике спорне валутне клаузуле, будући да је тужена као стручна страна у исте није писмено упутила, што је била њена обавеза која произлази из начела савесности и поштења, обавезе поступања са пажњом доброг стручњака и из добрих обичаја, па је оценио да је уговорена клаузула о индексирању динарског дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка, предвиђена у члану 1 став 2 предметног уговора неправична уговорна одредба чијом би се применом нарушила еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита што је чини ништавом у смислу одредби члана 103 у вези са чланом 105 Закона о облигационим односима, јер је противна принудним прописима, односно одредбама Закона о облигационим односима и Закона о заштити потрошача, па је у том делу усвојио тужбени захтев. Првостепени суд је оценио да околности које су наступиле након закључења уговора нису од важности за утврђење апсолуте ништавости одредбе о валутној клаузули у ЦХФ, јер се апсолутна ништавост везује за моменат закључења уговора, па се право на истицање ништавости не гаси у смислу одредбе члана 110 Закона о облигационим односима.

Првостепени суд је оценио да ништавост одредбе члана 1 став 2 уговора - валутне клаузуле не повлачи ништавост целог уговора, имајући у виду да уговор може опстати без те ништаве одредбе, с обзиром на то да иста није била ни услов уговора ни одлучујућа побуда због које је уговор закључен, у складу са чланом 105 став 1 Закона о облигационим односима, па је одбио као неоснован тужбени захтев у делу којим је тужиља тражила да се утврди да је уговор ништав у преосталом делу, јер је оценио да је изузев одредбе члана 1 став 2 уговора, уговор правно ваљан.

По оцени Апелационог суда, првостепени суд је на правилно и потпуно утврђено чињенично стање, правилно применио материјално право, дајући за своју

одлуку у потврђујућем делу разлоге које у целости прихвата и Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку, на исте упућује.

Неосновано се жалбом указује на погрешну примену материјалног права – да валутна клаузула предметног уговора не може бити ништава, пошто је дозвољена у складу са свим материјално - правним прописима, посебно са аспекта информисаности корисника и девизног порекла средстава пласираних у динарима са ЦХФ валутном клаузулом.

Уговарање валутне клаузуле, у смислу клаузуле вредновања, тако да се новчана обавеза измирује у домаћој валути, али да се број јединица домаће валуте који треба платити одређује сразмерно вредности одређеног (уговореног) броја јединица стране валуте, није само по себи недозвољено. Уговарање валутне клаузуле допуштено је Законом о облигационим односима, уз ограничење да се валутна клаузула може користити само као мерило вредновања обавезе која се мора измирити у домаћој валути, како је прописано одредбом члана 395 истог закона. Валутном клаузулом се успоставља ефикасан механизам заштите од могућих економских појава које могу довести до смањења вредности валуте уговора, односно смањења или немогућности реализације очекиване добити. Такво конституисање валутне клаузуле има правно утемељење у одредби члана 15 Закона о облигационим односима, јер се њеном применом обезбеђује очување, односно успоставља једнакост узајамних давања даваоца и корисника кредита. Осим тога, уговарања валутне клаузуле допуштено је и одредбом члана 34 став 8 Закона о девизном пословању („Службени гласник РС“, број 62/2006, 31/2011, 119/2012, 139/2014, 30/2018).

Код те клаузуле страна валута у којој се врши уговарање је само обрачунска валута, а дужник своју новчану обавезу измирује у домаћој валути – валути плаћања, у динарској противвредности по курсу на дан плаћања. Основна функција валутне клаузуле је очување еквивалентности узајамних давања – једнака тржишна вредност пласираних кредитних средстава у односу на враћени износ динарског дуга.

Међутим, валутна клаузула не може бити правни основ богаћења даваоца кредита на штету корисника кредита стицањем несразмерне имовинске користи у односу на реалну тржишну вредност исплаћеног динарског износа кредитних средстава. Валутна клаузула може уживати судску заштиту само у случају када се њеном применом обезбеђује очување еквивалентности узајамних давања даваоца и корисника кредита. Сагласном вољом уговорних страна се осим валутне клаузуле, као средства очувања једнакости узајамних давања, може конституисати и клаузула којом ће се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу у целости превалити на корисника кредита. Таква клаузула је могућа и правно допуштена када се банка - давалац кредита на међународном тржишту задужила у одређеној страни валути и преузела обавезу да и враћање примљеног износа по том основу реализује у истој валути. У том случају банка је овлашћена да тако прибављена девизна средства непосредно уступи потенцијалном кориснику кредита. Такав вид кредитирања је допуштен сагласно одредби члана 25 Закона о девизном пословању. Тада се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу може вољом уговорних страна правно ваљано превалити на корисника кредита. Услов за то је постојање писаног обавештења којим је корисник кредита пре закључења уговора, недвосмислено и на

њему разумљив начин, упознат са свим ризицима и економско – финансијским последицама ризика које ће он преузети прихватањем такве уговорне клаузуле. Писано обавештење о преваљивању свих правних и економских последица валутног ризика са банке на корисника кредита битан је услов пуноважности уговорне клаузуле о индексацији динарског дуга применом курса швајцарског франка и када пласирана динарска средства кредита нису прибављена претходним задужењем банке на међународном тржишту у тој валути. У том случају корисник кредита се писаним обавештењем мора на њему разумљив начин информисати да извор пласираних динарских средстава кредита није претходно задужење банке у уговором опредељеној валути – швајцарским францима, већ се курс те валуте примењује само као уговором опредељени начин индексирања пласираних динарских средстава. То је први услов чијим се постојањем опредељује правна ваљаност индексирања динарског дуга применом курса швајцарског франка. Осим тога, пуноважност такве уговорне одредбе је условљена кумулативним испуњењем и допунског – другог услова. То је постојање писаног упозорења кориснику кредита на могући раст курса швајцарског франка који је банка као специјализована финансијска организација могла и морала предвидети и о томе упознати тужиљу - корисника кредита пре закључења уговора. Такво поступање банке условљено је императивним поштовањем основних начела облигационог права прописаних одредбама чланова 12, 13, 14, 15 и 16 Закона о облигационим односима. Обавеза банке да поштено поступа и упозори корисника кредита на стварни ризик и економске последице које таква клаузула производи конституисана је и императивним одредбама чланова 3, 11, 17 и 18 раније важећег Закона о заштити потрошача ("Службени гласник РС", бр. 79/2005), односно одредбама чланова 41, 42 и 43 сада важећег Закона ("Службени гласник РС", бр. 62/2014, 6/2016 - други закон, 44/2018 - други закон). Идентична обавеза банке прописана је и одредбом чланова 13 и 15 Закона о заштити корисника финансијских услуга ("Службени гласник РС", бр. 36/2011, 139/2014). У противном, неиспуњењем наведених услова у тренутку закључења уговора искључује се и могућност судске заштите клаузуле о индексирању динарског дуга корисника кредита применом курса швајцарског франка, јер се применом те одредбе нарушава еквивалентност узајамних давања даваоца и корисника кредита, што је сагласно одредби члана 105 у вези са чланом 103 Закона о облигационим односима чини ништавом.

Са изложеног, неосновано се жалбом тужене указује да обавеза банке да обавести тужиљу - корисника о последицама примене валутне клаузуле у време закључења предметног уговора (дана 22.4.2008. године) није била прописана ниједним законским нити подзаконским актом.

Без утицаја су жалбени наводи тужене којима се указује да су стране приликом закључења уговора о кредиту равноправне и да се њихова равноправност огледа и у томе што је тужиља могла да одабере да ли ће закључити уговор о кредиту индексиран у ЦХФ или еврима, као и да је усмено обавестила тужиљу о свим условима кредитирања и ризицима уговарања валутне клаузуле у ЦХФ.

Уговор о кредиту са валутном клаузулом у СНФ закључен између парничних странака је по својој врсти, природи, садржини уговорних обавеза тужене банке и корисника кредита (тужиље) регулисан одредбама члана 1065 у вези са чланом 395 Закона о облигационим односима и чланом 25 став 1 и чланом 34 у вези са чланом 2

тачка 24 Закона о девизном пословању. У конкретном случају, ради се о уговору по приступу у којем је основне и обавезне елементе уговора сачинила тужена банка - давалац финансијске услуге (кредита), а тужила - корисник је те услуге (кредита) прихватила. Тужена банка – давалац кредита била је у предности због чињенице да се ради о финансијској организацији која се професионално бави кредитним пословима, па је иста била дужна да пре закључења уговора о кредиту тужили – кориснику кредита достави потпуну писану информацију о свим пословним ризицима и економско финансијским последицама које ће преузети закључењем спорног уговора, што тужена није учинила, због чега је такво пропуштање тужене противно основним начелима облигационог права прописаним члановима 10, 11, 12 и 21 Закона о облигационим односима и ништаво у смислу члана 103 Закона о облигационим односима, како је правилно закључио првостепени суд.

Без утицаја су жалбени наводи тужене да се тужена на међународном тржишту уговором о зајму са међународном финансијском организацијом задужила у валути CHF, будући да током првостепеног поступка тужена банка није тврдила да је писаним путем обавестила тужилу - корисника кредита да се на међународном тржишту задужила у одређеној страни валути, те да се преузети валутни ризик од стране банке према њеном повериоцу преваљује на тужилу - корисника кредита.

Тужена банка, као економски јача уговорна страна током поступка није доказала да су информације о економско-финансијским последицама ризика прихватања наведене уговорне клаузуле достављене у писаној форми тужили - кориснику кредита, као и чињеницу да се банка - давалац кредита на међународном тржишту задужила у одређеној страни валути и преузела обавезу враћања примљеног износа у истој валути. У случају да извор пласираних динарских средстава није резултат претходног задужења банке у уговором опредељеној валути (швајцарски франци), већ се курс те валуте примењује само као уговором опредељени начин индексирања пласираних динарских средстава, услов пуноважности уговорне клаузуле о индексацији динарског дуга применом курса швајцарског франка је достављање обавештења кориснику кредита у писаној форми, које мора да садржи упозорење на могући раст курса швајцарског франка који је банка као специјализована финансијска организација могла и морала предвидети и о томе упознати тужилу - корисника кредита пре закључења уговора. Према правном схватању усвојеном на седници Грађанског одељења Врховног касационог суда од 2.4.2019. године, уговор о кредиту производи правно дејство и након утврђења ништавости клаузуле о индексацији дуга применом курса ЦХФ. У том случају, уговор ће се извршити конверзијом уз очување једнакости узајамних давања – тржишне вредности датог кредита, утврђене на основу званичног средњег курса евра на дан закључења уговора и исплату камате у висини одређеној уговорима о кредиту исте врсте и трајања, закљученим са валутном клаузулом у еврима између истог даваоца кредита и корисника кредита чије се дуговања утврђује применом званичног средњег курса евра.

Без утицаја су жалбени наводи тужене о погрешној примени материјалног права указивањем да у предметном уговору о кредиту није била искључива индексација у валути ЦХФ пошто је у члану 10 став 5 уговорена могућност да се на захтев тужиле – корисника износ кредита може исказати у валути евра, као и да је предметни уговор о кредиту у целости извршен, а да је тужили отписан део дуга по предметном уговору.

Правилно је првостепени суд закључио да околности које су наступиле након закључења уговора нису од утицаја на утврђење ништавости уговорене валутне клаузуле, која се везује за моменат закључења уговора, јер тужба за утврђење апсолутне ништавости има декларативно дејство, а ништавост наступа по самом закону и не може се отклонити споразумом странака, па како се право на утврђење ништавости не губи ни протеклом времена ни испуњењем уговора, сама чињеница да је уговор о кредиту у целости извршен не представља препреку да тужиља захтева утврђење ништавости уговорне клаузуле о индексирању кредита у валути ЦХФ.

Приликом доношења одлуке Апелациони суд је ценио и остале жалбене наводе, али их посебно не образлаже, јер су без утицаја на могућност другачијег пресуђења.

Правилном применом чланова 150, 153, 154 и 163 Закона о парничном поступку првостепени суд је одлучио о трошковима поступка чију висину је определио сагласно одредбама Адвокатске тарифе и Таксене тарифе важећим у време пресуђења.

Без утицаја је жалбено указивање тужене да тужиљи припадају трошкови поступка сразмерно успеху у спору, јер је тужиља успела у спору у претежном делу па тужиљи с обзиром на постигнути успех припадају нужни трошкови за вођење ове парнице.

На основу изложеног применом члана 390 у вези са чланом 387 став 1 тачка 2 и применом члана 401 тачка 2 Закона о парничном поступку одлучено је као у првом ставу изреке ове пресуде.

Како тужена није успела у жалбеном поступку, применом члана 165 став 1 у вези са чланом 153 став 1 Закона о парничном поступку одбијен је као неоснован њен захтев за накнаду трошкова другостепеног поступка, одлуком садржаном у другом ставу изреке.

Председник већа-судија
Сања Агатоновић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић